

RESUMÉ

Cílem této práce je základní uvedení do problematiky knih hodinek pozdního středověku; práce shrnuje základní kontexty liturgické, kulturně-historické, uvádí rovněž obecné ikonografické a typologické varianty výzdoby. Kapitola 4.2. rozšiřuje tuto základní typologii o konkrétní, zevrubněji zkoumaný případ knih hodinek z Knihovny Národního muzea v Praze (XVI G 77). Oproti ukázkám v předchozí kapitole (4.1.) je tento rukopis příkladem běžné produkce knih hodinek a od modelových liturgických a ikonografických variant, které popisují základní monografie zabývající se typologií knih hodinek, se značně liší – je o poznání zjednodušený jak z hlediska výskytu celostranných figurálních miniatur, tak z hlediska jejich obsahu: nenalezneme zde žádný ucelený ikonografický cyklus, včetně užívání ikonografických novinek či zvláštností, které by mohly napomoci při dataci a určení původu. Namísto mariánského cyklu, který nejobvykleji doprovází Hodinky Panny Marie, se v Hodinkách Knihovny Národního muzea setkáváme s pozměněným mariánským cyklem, jenž je však jakoby náhodně rozprostřen po celém rukopise a nerespektuje jednotlivé texty. Ohledně datace rukopisu a místa vzniku se pokouším o vlastní hypotézu, založenou na polemice se třemi existujícími zmínkami o tomto rukopise (Katalog Knihovny Národního muzea Pavla Brodského, příspěvek Michala Dragouna na webových stránkách Manuscriptorium.com, nepublikovaný francouzský strojopis, přiložený k rukopisu, s citací Victora Leroquaise) a vlastní výzdobě rukopisu, tedy na její ikonografické a stylové analýze. S Michalem Dragounem, který klade vznik výzdoby rukopisu do první poloviny 15. století do francouzské oblasti, by bylo možné souhlasit především z hlediska výzdoby bordur: nitková ornamentika v bordurách je provedena ve stylu tvarově nepřiliš bohaté konvenční varianty nitkového ornamentu Boucicautského mistra první třetiny 15. století. Přihlédneme-li však k mladším motivům, pocházejícím z poslední třetiny 15. století, jež se v Hodinkách vyskytují – jako např. ke způsobu utváření drapérie odvozenému od vlámského malíře Huga van der Goes, či dokonce citacím nejmladší memlingovské vrstvy v postavě Madony a krajiny (13r), která navíc zřejmě souvisí se starší vrstvou gento-bruggské školy (80.-90. léta 15. století), nelze s Dragounovou datací a určením původu souhlasit. Pavel Brodský pak zasazuje vznik rukopisu do doby po polovině 15. století. S přihlédnutím k výše zmíněným vyhraněným polohám výzdoby – nitkových bordur z počátku a celostranných figurálních miniatur z konce 15. století – se tak datace P. Brodského jeví jako průměr těchto dvou časových určení, která však ani jedné poloze zcela nevyhovuje.

Nejvíce se přikláním k názoru Victora Leroquaise, který považuje za autora miniatur vlámského iluminátora, vycházejícího ze stylu Hanse Memlinga. Leroquais hovoří o dvou fázích vzniku: první fázi klade do 14. století, druhou fází do století 15., kdy byly stávající celostranné figurální miniatury nahrazeny novými, nyní přítomnými v rukopise. Přijmeme-li tuto informaci, je poté třeba přiklonit se ke staršímu datování ostatní výzdoby mimo folia obsahující figurální výjev: malovaných ornamentálních i kaligrafických iniciál, které jsou součástí textu a nepřerušují jeho kontinuitu, jako se děje u celostranných figurálních iluminací. Potom by musely být bordury kolem celostranných figurálních miniatur s nitkovým ornamentem napodobením staršího nitkového dekoru na foliích s ornamentálními iniciálami. V kapitole 4.2. v této souvislosti zmiňuji drobné odlišnosti v nitkovém ornamentu v bordurách kolem celostranných figurálních miniatur a kolem textů s ornamentálními iniciálami, dále pak chybějící části textů na versu fólií s celostrannými miniaturami, které zřejmě po výměně miniatur nebyly doplněny. Vzhledem k pokročilejšímu nitkovému dekoru se však jeví pravděpodobnější onu první fázi zasadit do první půle 15. století než, jak uvádí Leroquais, do století čtrnáctého. Vzhledem k výraznému memlingovskému tvarosloví, vlivů Huga van der Goes a starší vrstvy gento-bruggské školy lze tedy považovat za pravděpodobnou dataci vzniku celostranných figurálních miniatur 80. až 90. léta 15. století a za určení místa vzniku vlámské prostředí. Poslední kapitolu (V.) zabývající se gento-bruggskou školou zařazují jednak z důvodu představení stylové polohy související s dovršením a vyvrcholením produkce knih hodinek v pozdním středověku a jednak jako srovnávací materiál k Hodinkám z Knihovny Národního muzea.